Gazeta Krakowska.

Wychodzi codzienie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 45.

Kwartalnie kosztuje złotych szesnaście miesięcznie złotych sześć.

CZWARTEK 25 Lutego 1847 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rozne uwagi
23 6	27" 3"' 887	— 2° 2	1, 50	ZPn. Zachodni średni	Pogoda z Chmurami	w nocy Snieg
2	3, 915	— 1, 6	1. 58	„ „	Pochmurno	Snieg
10	5. 006	— 9. 3	1. 08	Pn. Zachodni mocny	Pogoda z Chmurami	Wicher

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Gazeta warszawska zawiera następujący artykuł nadesłany:

„Z szczególném zajęciem publiczność nasza czyta od niejakiego czasu starannie przez gazetę Warszawską ogłaszane wiadomości o doświadczeniach czynionych eterem siarczanym przy operacyach chirurgicznych. Wczoraj znowu podała Redakcya obszerne sprawozdanie z gazety Krakowskiéj o doświadczeniach lekarzy tamecznych, które tak pożądanym skutkiem uwieńczone zostały.

„Cieszymy się nadzieją, że ważne to odkrycie w sztuce chirurgicznéj, obchodzące tak blizko ludzkość całą i pomiędzy naszemi uczonemi lekarzami wzbudzi zasłużone zajęcie, a Redakcya gazety Warszawskiéj nie omieszka zapewne wypadki z tych doświadczeń podać do powszechnéj wiadomości.

„Têm powodowany oczekiwaniem, pośpieszam zakomunikować Redakcyi w tłumaczeniu artykuł w kilku zagranicznych gazetach, mianowicie zaś w Magdeburgskiéj z dnia 11 lutego przezemnie dostrzeżony, zawierający ważną przestrogę dla lekarzy doświadczenia eterem siarczanym czyniących; brzmi on jak następuje:

„Profesor i doktor Runge w Berlinie, zwraca uwagę wszystkich lekarzy na doświadczenia przy operacyach chirurgicznych i dentystycznych eterem siarczanym czyniących na tę okoliczność:

„Że rozlawszy w pokoju zwyczajnéj wielkości ¼ funta eteru siarczanegn, cały pokój napełnia się gazem eterowym; kto zatém do pomieszkania takiego wejdzie z świecą zapaloną; natychmiast od uderzenia eteru zabitym zostanie, jak również osoby w pokoju będące.“

Upraszając Redakcyą o ogłoszenie téj przestrogi w swojém piśmie, jestem &. *T.*

Wiadomości zagraniczne.

— *Prussy.* —

Algemeine Preusische Zeitung z dnia 4 lutego, oprócz patentu o ustanowieniu połączonego zebrania stanów (landtag) i dekretu urządzającego toż ogólne zebranie, zawiera jeszcze dekret królewski: „O peryodycznem zwoływaniu połączonego stanowego komitetu i o jego atrybucyach.“ Dekret ów nosi datę 3 lutego 1847 r. Główne postanowienia jego są następne:

§. 1. Komiteta stanów zgromadzeń prowincyonalnych (provincional landtage) zbierają się w połączony komitet stanowy, w sposób wskazany dekretem z 21 czerwca 1842 roku. Byli xiążęta imperyi w prowincyi Westfalii równie jak i w prowincyach nadreńskich, mają prawo w każdéj z tych prowincyj wysyłać z swego łona po dwóch członków, do stanowego połączonego komitetu, którzy w rozprawach jego mieć będą udział albo osobiście albo przez pełnomocników, wybranych pomiędzy członkami stanu magnatów. Oprócz tego do komitetu stanowego należeć będą deputowani z każdéj prowincyi Pruss, Brandeburgii, Pomeranii i W. Xstwa Poznańskiego, wybieralni z pierwszego stanu z członków mających prawo do głosów zupełnych lub łącznych. Za prowincyę Pomeranii zajmie bez wyboru to miejsce xiążę Putbus, dopóki tam pozostaje jedynie do tego mającym prawo. Wybór innych członków komitetu ma miejsce na połączonem zgromadzeniu, według zasady wskazanéj dekretem 21 czerwca 1821 roku przez reprezentantów szczególnych prowincyj; zaś w przeciągu czasu od jednego ogólnego zebrania do drugiego, jak dotąd wybieranemi będą na prowincyonalnych zgromadzeniach.

§. 2. Połączony stanowy komitet, będzie zwoływanym przez nas ile razy tego okaże się potrzeba, w każdym razie jednak co cztery lata koniecznie po zamknięciu ostatniego jego posiedzenia, albo jeżeli w ciągu tego czasu

miało miejsce połączone zebranie, w ciągu tego samego terminu po zamknięciu tegoż.

§. 3 Żądać będziemy od połączonego stanowego komitetu porady stanowéj, według ogólnego prawa o uformowaniu stanów prowincyonalnych z dnia 5 czerwca 1823 r. wymagalnéj, do praw i zmian w prawach tyczących się zmiany praw osób lub własności lub wszelkich innych, które nie mają na celu zmian w §. 9 dekretu z daty dzisiejszéj o zmianach w podatkach, jeżeli powyższe prawa tyczą się całéj monarchii lub kilku prowincyj i niniejszém nadajemy połączonemu komitetowi stanowemu atrybucyę dawania tejże z zupełnym prawnym skutkiem. Przepis w art. III. N. 2 przytoczonego powyżéj prawa, zostaje rozwiązanym powyższem postanowieniem. — Jakeśmy to już zastrzegli, w dekrecie tyczącym się połączonego zgromadzenia, żądania od tegoż opinii w wypadkach stósownych, zastrzegamy sobie także prawa tego rodzaju, które obchodzą całą monarchię lub kilka prowincyj, przedstawiać prowincyonalnym zgromadzeniom pod opinię, jeżeli to zdawać się nam będzie stósownem, z powodów szczególnych mianowicie zaś dla przyspieszenia.

§. 4. Połączony komitet stanowy ma zajmować się długiem krajowym w zastępstwie połączonego zebrania, wedle wykazanego przez nas w §. 8 postanowienia o połączonem zebraniu.

§. 5. Prawo petycyi służy połączonemu komitetowi stanowemu w téj saméj rozciągłości jak połączonemu zgromadzeniu. Wyjmują się z tego wszelkie projekta mające na celu zmianę organizacyi stanowéj.

§. 6. Jeżelibyśmy uznali za dobre przedstawić połączonemu komitetowi stanowemu objaśnienia o ekonomii państwa, wówczas znajdują zastósowanie przepisy §. 11 o uformowaniu połączonego zgromadzenia.

§. 7. Kierunek spraw i prezydencyi na posiedzeniach połączonego komitetu stanowego obejmuje mianowany przez nas marszałek, którego w razie nieobecności zastępuje mianowany podobnież przez nas wicemarszałek.

§. 8. Połączony stanowy komitet naradza się jako zgromadzenie nierozdzielne. Postanowienia jego są wydawane prostą większością głosów. Prośby i zażalenia wtenczas mogą być tylko do nas podawane, gdy je zatwierdzą dwie trzecie części zgromadzonych członków. — Jeżeli połączony komitet stanowy przy dawaniu opinii o jakiem prawie lub o szczegółowych jego postanowieniach, oświadczy się mniejszą większością jak wyżéj wspomniana, wówczas mamy być uwiadomieni o opinii mniejszości.

§. 9. Prowincyonalne zgromadzenia nie mogą szczegółowym wydziałom wydawać instrukcyi dla połączonego stanowego komitetu.

§. 10. Przepisy §. 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 dekretu z daty dzisiejszéj o uformowaniu połączonego zgromadzenia znajdują zastósowanie w połączonym komitecie stanowym.

Allgemeine Preusische Zeitung z 4 lutego, daje następny wykaz liczby członków do składu połączonego zgromadzenia, (landtag) należących:

I. W stanie xiążąt, hrabiów i magnatów:

1) Xiążąt krwi królewskiéj pełnoletnich dziś razem 10

2) Z członków stanu magnatów mających prawo do głosów pełnych, kuryalnych, łącznych:

A.	Z prowincyi Pruss	5
B.	Z prowincyi Brandeburgii . . .	11
C.	Z prowincyi Pomeranii . . .	1
D.	Z prowincyi Szląska	25
E.	Z prowincyi Poznańskiéj . . .	4
F.	Z prowincyi Saksońskiéj . . .	7
G.	Z prowincyi Westfalii	12
H.	Z prowincyi Nadreńskiéj . . .	5
	Razem	80

II. W stanie szlacheckim:

A.	Z prowincyi Pruss	28
B.	„ „ Brandeburgii . . .	23
C.	„ „ Pomeranii	16
D.	„ „ Szląska	30
E.	„ „ Poznańskiéj . . .	16
F.	„ „ Saksońskiéj . . .	24
G.	„ „ Westfalskiéj . . .	20
H.	„ „ Nadreńskiéj . . .	25
	Razem	182

III. W stanie miejskim:

A.	Z prowincyi Pruss	45
B.	„ „ Brandeburgii . . .	31
C.	„ „ Pomeranii . . .	24
D.	„ „ Szląska	35
E.	„ „ Poznańskiéj . . .	22
F.	„ „ Saksońskiéj . . .	29
G.	„ „ Westfalskiéj . . .	20
H.	„ „ Nadreńskiéj . . .	25
	Razem	231

IV. W stanie gmin wiejskich:

A.	Z prowincyi Pruss	22
B.	„ „ Brandeburgii . .	12
C.	„ „ Pomeranii . . .	8
D.	„ „ Szląska	16
E.	„ „ Poznańskiéj . . .	8
F.	„ „ Saksońskiéj . . .	13
G.	„ „ Westfalskiéj . . .	20
H.	„ „ Nadreńskiéj . . .	25
	Razem	124

Razem wszystkich członków w czterech stanach 617.

— *Paryż 7 Lutego.* —

Zapewniają, że gabinet zaraz po zatwierdzeniu przez izbę adresu, myśli przedstawić projekt do prawa o funduszach tajnych.

Od tygodnia położenie giełdy polepszyło się nieco, jakkolwiek kurs akcyj kolei żelaznych mało się podniósł w porównaniu z silném pójściem w górę renty szczególniéj 5-procentowéj. Stan politycznych i finansowych stosunków od pewnego czasu polepszył się także.

Spekulanci zresztą zajmują się teraz więcéj finansowém jak politycznem położeniem, szczególniéj zaś kwestyą żywności. Pierwsze pytanie na giełdzie było zawsze, jak stoi rezerwa banku? Wiele zboża jeszcze musimy sprowadzić dla pokrycia potrzeby kraju i jaką summę za to wydać nam przyjdzie? Zdaje się, że większa część téj obawy już zniknęła. Zboże od pewnego czasu sprowadzone do Marsylii z południowéj Rossyi, Turcyi i Egiptu, a do Hawru, Caen i Dunkierki z Antwerpii i portów morza Baltyckiego i czarnego, wynosi dziś przeszło milion hektolitrów, a te tak znaczne dowozy wywołały już pewne zniżenie cen na targach środka, zachodu i południa Francyi. Jeżeli ten dowóz trwać daléj będzie, wówczas wieśniacy miejscowi będą musieli ukryte dotąd zboże przywieść na targ, albowiem ich nadzieja, że cena pójdzie w górę, musiała upaść. Z drugiéj strony podniesienie dyskonta banku wywołało także spodziewany skutek, to bowiem wstrzymało wywóz pieniędzy za granicę i powiększyło gotówkę zapasową banku. Gotówka banku spadła przez czas jakiś niżéj jak na 60 mil. fran. i dla tego musiano ściągnąć rezerwy skarbu. Teraz znowu bank liczy w kasie 111 milionów franków gotówki. W każdym razie w to się liczy pożyczka za 30 mil. fr. sztab srebra, uzyskana od banku angielskiego, za pomocą wielkiego bankierskiego domu w Londynie, Baring et comp., zawsze jednak pozostanie 80 mil. fran. Dla tego spodziewać się należy, że bank nie podwyższy swego dyskonto, i że nawet przywróci dawne 4 procentowe i znowu przez to ułatwi ruch handlu i przemysłu w części departamentów, bo szczególniéj w wschodnich to podwyższenie dyskonto bardzo zły skutek na ruch handlowy wywarło, pieniądz coraz staje się rzadszym a stopa procentowa wzrasta. Skargi ztąd głośne, a najznakomitsi kupcy w Metz podali o to w d. 28 stycznia memoriał do ministra handlu.

Journal des Débats wyraża się o mowie pana Thiers jak następuje: „Przepowiadano nam gwałtowny z jego strony wybuch. Byliśmy na burze przygotowani. Jednakże z tego wszystkiego nic nie nastąpiło. Od początku do końca téj długiéj mowy okazywał pan Thiers, z radością to wyznajemy, największe umiarkowanie. Pan Thiers w swojem parlamentarskiem życiu liczy chwil świetnych dosyć; żywość i śmiałość są mu właściwe, t. j. są mu wrodzone; jeżeli więc jest umiarkowanym, to jedynie że nim chce być."

— *Londyn* 7 *Lutego.* —

Onegdaj zajmowała się izba lordów planem lorda Bentinck o kolejach żelaznych w Irlandyi. Lord Brougham czynił wniosek o złożenie sprawozdania z dywidendy kolei żelaznych z dwóch ostatnich lat, oraz o listę imienną wszystkich właścicieli irlandzkich akcyj kolei żelaznych, uważał bowiem bil lorda Jerzego Bentinck za popieranie spekulacyj na koleje żelazne. Lord Stanley bronił bilu wraz z xięciem Richmond; pierwszy nawet zarzucał lordowi Brougham uprzedzenie przeciw kolejom żelaznym, niedozwalające mu uznać błogości następstw z bilu wyniknąć mogących. Lord Brougham zaś w obronie swojéj utrzymywał, iż nie jest nieprzyjacielem kolei żelaznych, lecz że życzeniem jego jest, by takowe z funduszów prywatnych wybudowanemi były. Hrabia Fitz Wiliam także wystąpił przeciwko lordowi Brougham, który znalazł przecież stronnika w margrabi Lansdowne. Ten ostatni przedstawił następnie izbie sprawozdanie z czynności komitetu przez radę tajną do zajmowania się wychowaniem publiczném przeznaczonego, oraz wyświecił stanowisko z jakiego się rząd na ten przedmiot zapatruje. Komitet ograniczał się na korzystnem umieszczeniu summ przez parlament na ten cel przeznaczonych; nadto margrabia Lansdowne czynił wniosek o powiększenie liczby inspektorów, o dozwolenie odznaczającym się nauczycielom szkolnym wybierania z pomiędzy swoich uczniów kandydatów do urzędów szkolnych, usposobiania ich do takowych i w końcu o wyznaczenie na ten cel pewnéj summy; daléj wnosił bo wybierano na przyszłość nauczycieli szkolnych z liczby powyższych kandydatów; by zabezpieczono im pewien rodzaj emerytury, nie wyłączając z tego dobrodziejstwa nauczycielek, w końcu, by założono i popierano szkoły rzemieślnicze. Lord Brougham zgodził się z margrabią Lansdowne na to, iż punkta przez tegoż wyliczone nie stanowią systematu wychowania; użalał się przytém na to, iż po czterdziesto pięcio letniéj rozprawie o tym przedmiocie, w Anglii systemat wychowania ustalonym nie został. Przypisywał winę w tym względzie wyłącznie życiu społecznemu w Anglii. Nie żądał, by Anglia przyjęła systemat pruski, któryby dla niéj był uciążliwym; jednakowoż objawił życzenie, by rząd troskliwie zajmował się instytucyami miejscowemi. Stronnicy wysokiego kościoła i dyssydenci, dzielą towarzystwo na dwie klassy: obydwie zarówno wysoko cenią wychowanie, przekładają jednakże przeprowadzenie swoich zdań, przez co zapominają o głównym celu. W ogóle zaś lord Brougham zadowolniony był z przedstawionego projektu. Lord Winchelsea niemniéj na takowy się zgodził, żądał przecież, by systemat wychowania zastósowany był do zasad panującego kościoła. Biskup Londynu wraz z arcybiskupem Canterbury również zgodzili się na projekt gabinetowy jako na najdostępniejszy, poczém się izba odroczyła.

Izba niższa na posiedzeniu swém z dnia 5 lutego, nim przystąpiła do rozbierania przedstawionego w porządku dziennym bilu o wsparciu ubogich w Irlandyi, załatwiła wielką liczbę podrzędnych interesów. Dwóch nowych członków izby, lord Gravinar z Chester i lord Robert Gravinar z Middlesex, zajęli, po wy-

konaniu przysięgi na obowiązki, właściwe sobie miejsca. Lord Palmerston odpowiedział na zapytanie p. Mentz iż zajęcie na Tamizie okrętu *Black-Cat*, przeznaczonego dla powstańców portugalskich, nastąpiło na skutek żądania posła portugalskiego. Pan Ricardo zapytał, czy podług praw ustawy nawigacyjnej angielski cukier rafinowany może być wprowadzony jako płód fabryczny kraju, w którym rafinowany został. Pan Gibson wiceprezes urzędu handlowego odpowiedział iż ustawa nawigacyjna uważa za płód fabryczny kraju wszystko to, co w nim jest fabrykowaném, zatém, jeżeli rafinowanie w Europie za fabrykacyą się uważa, cukier rafinowany w Europie, jako płód fabryczny wprowadzać można. Dodał p. Gibson, iż przy wydarzonéj sposobności dokładniejsze udzieli odpowiedzi.

— *Stany Zjednoczone.* —

Przedstawiono już ważne projekta do praw w kongresie, nader gwałtowne rozprawy miały miały miejsce a nawet stronnicy rządu nie popierają wszystkich jego projektów. Największą kwestyę stanowi prowadzenie wojny i zebranie na nią środków pieniężnych. Sądzą pospolicie, że *subtreasury bill* i taryfa niektórym zmianom ulegną. Na szczęście kongres tylko 2 miesiące zasiadać będzie. Wojna z Mexykiem nader zły wpływ wywiera na handel, dla tego powszechnie pragną jéj ukończenia. Nowy rok rozpoczął się bardzo pomyślnie; płody mają pokup; okręty mają ciągle nader korzystne zajęcie, i rękodzielnie nie tracą nic wcale, chociaż się tego spodziewano. A jednakże w téj porze roku zwykle najmniéj robi się interesów. Projekt prezydenta o mianowaniu jenerała porucznika zapewne z łatwością przyjdzie w wykonanie. Izba reprezentantów zatwierdziła następne postanowienie: Komitet dróg i środków ma rozebrać stósowność podwyższenia cła od wszystkich spirytualnych napojów, od ich wyszynku, od zbytkowych powozów i wyrobów złotych i srebrnych i że takowe podwyższenie może jako środek wojenny zastąpić podwyższenie cła od kawy lub cukru. Projektowano nawet podwyższenie cła od wszystkich przedmiotów wprowadzanych do kraju za cłem; to cło ustanowione na czas wojny miało wynosić 5 procent. Bil o powiększeniu armii o 10 pułków piechoty był jeszcze według ostatnich raportów rozbierany przez izbę reprezentantów i wywoływał silną opozycyę; jednak przejdzie niezawodnie, jakkolwiek w zmienionéj formie, ponieważ okoliczności to nakazują. — Santa Anna pomaszerował podobno do Saltillo, by odciąć jenerała Wooth od reszty armii amerykańskiéj. Z San Louis donoszą, że tam w dniu 28 grudnia przejeżdżał goniec rządowy z Washingtonu, który wiózł rozkaz do jenerała Kearney, by ten jak najspieszniéj Kalifornię opuszczał i z całem swem wojskiem, o ile to może uczynić bez wystawienia zbytecznie Santa Fe, ruszył na południe dla połączenia się z jenerałem Taylor i działania wraz z nim. Z powodu jednak niezmiernych odległości wątpią, by rozkaz ten na czas został spełniony. Pułkownik Gates, komendant Tampico, ogłosił to miasto w dniu 15 grudnia w stanie oblężenia, a ponieważ miał dowody, że mexykanie w tem mieście mają składy broni, przeto nakazał rewizye. Znaleziono 600 karabinów, z których połowa była nabitą i oprócz tego wielką massę amunicyi.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 23 do dnia 24 Lutego.

Pakoszewski Teofil ob., z Galicyi; -- Oraczewski Edward ob., z Polski.

Wyjechali z Krakowa.

Klughertz Jan, Dembowski Wincenty ob., do Galicyi; -- Sejdel Karol, Padechowicz Tomasz ob., Dąbrowski Teofil, Machnicki Stanisław, do Polski; -- Majer Oskar, Tang Wilhelm, do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 2455.

CESARSKO KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby przez Wolfa Lebwobl, Kaylę z Lebwohlów 1° voto Mendlową 2° Aurbachową, i Hericę z Lebwohlów Tauberową, wniesionéj o przyznanie spadku po Chajmie Lebwobl pozostałego, z summy złp. 1200 na domu pod L. 19 w Gminie XI. hypotecznie ubezpieczonéj, składającego się, na rzecz czworga po nim pozostałych dzieci, Trybunał po wysłuchaniu wniosku Prokuratora na zasadzie art. 12 ust. Hyp. z roku 1844, wzywa wszystkich prawa do powyższego spadku mieć mogących, aby w zakresie trzech miesięcy z takowemi do Trybunału zgłosili się, w przeciwnym bowiem razie w mowie będący spadek zgłaszającym się Sukcessorom przyznanym zostanie.

Kraków d. 20 Maja 1846 r.

Sędzia Prezydujący
J. *Pareński.*
Sekretarz *Lasocki.*

(2r.)

Ner 116.

CESARSKO KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Wskutek prośby P. Antoniny Brekowskiéj jako uniwersalnéj sukcesorki testamentowéj ś. p. Maryanny z Reklewskich Szawelskiéj wniesionéj o przyznanie jéj spadku po tejże Maryannie Szawelskiéj pozostałego, z ruchomości i summy złp. 8,000 na realności pod Nr. 149, 150 i 151 w gminie IX. M. Krakowa stojącéj, ubezpieczonéj, składającego się, C. K. Trybunał po wysłuchaniu wniosku C. K. Prokuratora wzywa wszystkich do spadku tego prawa mieć mogących aby się z takowymi w terminie 3 miesięcy do Trybunału zgłosili, po upływie bowiem tego terminu, spadek rzeczony zgłaszającéj się P. Antoninie Brekowskiéj przyznanym zostanie.

Kraków dnia 12 Lutego 1847 r.

Sędzia Prezydujący
J. *Pareński.*
Z. Sekr. P. *Burzyński.*

(1r.)